

Groenvoederdrogerijen door ont koppeling Europese steun onder druk

Kees de Bont, Jan Bolhuis en Jakob Jager

Door de afbouw van de steun voor het drogen van verse groenvoeders, de zogenoemde droogsteun, zal de productie van deze voedermiddelen in Nederland verder afnemen. Dat concludeert het LEI in een onderzoek naar de gevolgen van de ont koppeling van deze steun, die aan de orde is bij de Health Check van het Europese landbouwbeleid (GLB).

Betekenis van het drogen van groenvoeders

Groenvoeders, gras en luzerne die in Nederland worden gedroogd, worden op 15 tot 20.000 ha door ongeveer 4.500 bedrijven geteeld. Circa 6.000 ha daarvan is luzerne. De drogerijen bieden in Nederland werk aan circa 150 mensen, in het seizoen oplopend naar 250 tot 300 mensen.

Het drogen van groenvoeders voorziet in een klein deel van het tekort aan eiwitrijke veevoeders binnen de EU. Om te voorzien in dit tekort, en dus minder afhankelijk te zijn van onder meer sojaschroot van buiten de EU, is in de jaren zeventig een steunregeling voor het drogen van groenvoeders in werking getreden. Spanje maakt van deze steunregeling het meest gebruik. Andere EU-landen, waaronder Nederland, benutten al een aantal jaren niet de maximumhoeveelheden die voor de steun zijn vastgesteld. Deze 'onderbenutting' is de laatste jaren toegenomen door het wijzigen van de regeling bij de hervorming van het GLB in 2003. Toen werd de droogsteun al voor (ruim) 50% ont koppeld. Hierdoor ontvangen de drogerijen vanaf 2005 minder dan de helft van het eerdere steunbedrag per ton gedroogd product.

Nederland kent nog zes bedrijven die groenvoeders drogen, voor een deel zijn het particuliere ondernemingen, voor een deel zijn het coöperaties van boeren. Aan het begin van de 21^e eeuw waren er acht drogerijen. In de jaren zestig waren dat er nog ongeveer 70. Vooral kleinere drogerijen zijn gesloten. De Nederlandse drogerijen benutten steenkolen als brandstof; andere energiedragers zijn (vooralsnog) te duur, wel wordt gekeken naar de mogelijkheden van energie uit biomassa. De drogerijen in Nederland zijn gecertificeerd volgens de eisen van voedselveiligheid (HACCP en GMP) en de biologische landbouw (SKAL). De productie van gedroogde groenvoeders daalt sinds 2000. Het aandeel van gedroogde grasproducten loopt terug en is inmiddels ongeveer 50%. Het andere deel is luzerne. Van de gedroogde producten wordt nu een kwart tot een derde in de vorm van balen aangeboden. Het grootste deel bestaat nog uit pellets. Een deel van de telers laat het gewas, dit betreft vooral gras, drogen om het daarna als voeder op het bedrijf te benutten. In dit geval wordt gesproken van loondrogen. Andere telers leveren het gewas aan de drogerij voor de verkoop aan verschillende afnemers, waaronder de mengvoederindustrie. De drogerijen zorgen in beide gevallen meestal voor de oogst en het transport van het (verse) gewas naar de drogerij. Vanwege de transportkosten worden de groenvoeders voor het grootste deel (ongeveer 80%) geleverd van percelen binnen een straal van ongeveer dertig kilometer van de drogerijen. Voor de benutting van de droogcapaciteit wordt ook wel over een langere afstand aangeleverd.

De markt voor gedroogde groenvoeders

Op de totale Europese en ook op de Nederlandse markt van veevoeders en -grondstoffen hebben de gedroogde groenvoeders slechts een klein aandeel, minder dan 1%. De omvang van de Nederlandse mengvoederproductie is in de loop van de jaren afgenomen door de melkquotering en de mestwetgeving. Van de ongeveer 170.000 ton in Nederland geproduceerde gedroogde groenvoeders wordt ongeveer 40% (70.000 ton) teruggeleverd aan de aanleverende boeren, vooral melkveehouders. De overige ongeveer

100.000 ton wordt geleverd aan de mengvoederindustrie en komt in balen en pellets (brokjes) beschikbaar voor afnemers in verschillende veehouderijsectoren. De productie in balen, die de laatste jaren is toegenomen, levert gemiddeld een hogere prijs op; de voordelen van het product (structuur- en eiwitrijk) komen dan beter tot zijn recht, vooral bij jongvee. Ook is het product in balen qua prijsvorming minder gevoelig voor concurrentie van de mengvoedermarkt.

Ongeveer 15% van de gedroogde groenvoeders is biologisch geteeld. De gedroogde groenvoeders hebben, naast verschillende aantrekkelijke eigenschappen voor de gezondheid van het vee, ook als kenmerk dat ze voorzien in de behoefte aan ggo-vrije plantaardige eiwitten. Met de gedroogde producten kunnen veehouders de samenstelling van de melk verbeteren wat betreft onverzadigde vetzuren (CLA en omega 3).

Effecten van volledige ontkoppeling droogsteun

Door ontkoppeling van de droogsteun neemt de kostprijs voor de drogerijen met 33 euro per ton gedroogd product toe en wordt het, afhankelijk van de prijzen van granen, mengvoeders en energie, voor de drogerijen extra moeilijk om concurrerend te blijven opereren. De vanaf het jaar 2000 sterk gestegen energieprijzen leveren op zichzelf al een forse kostenstijging op. Om concurrerend te zijn moet de drogerij hetzij een voldoende hoge prijs kunnen bieden aan telers (akkerbouwers) die het gewas vergelijken met graan, hetzij het loondrogen tegen een voor de veehouders acceptabel tarief kunnen uitvoeren dan wel het gedroogde product tegen concurrerende prijzen kunnen aanbieden op de markten van veevoeders. Tabel 1 geeft aan dat uitgaande van de veevoederprijzen en de droogkosten, die grotendeels bepaald worden door energiekosten, de Europese droogsteun doorslaggevend kan zijn voor het functioneren van de drogerijen in Nederland. Zonder de EU-steun zijn bij de in 2008 bereikte energieprijzen de kosten van het gedroogde product hoger dan de prijs die voor het vergelijkbare mengvoeder wordt betaald.

Tabel 1	Kostprijs (in euro per ton gedroogd product) en opbrengstprijs (in euro per voedereenheid) van gedroogde luzerne en gras in vergelijking met prijs van krachtvoer.	
	luzerne	gras
Totale kostprijs voor drogerij (vers product en drogen)	199	209
Idem zonder steun	232	242
Prijs per voedereenheid gedroogd product (zonder steun)	151	140
Prijs per voedereenheid B-brok per maart '08	115	
Prijs per voedereenheid B-brok 5 jr. gemiddeld.	87	
Prijs per voedereenheid A-brok per maart '08		120
Prijs per voedereenheid A-brok 5 jr. gemiddeld.		87
Bron: LEI.		

Meer informatie:

Rapport 2008-051 *Gedroogde groenvoeders en herziening van het EU-beleid*